

"Politiek is een harde stiel"

BRUSSEL - Politiek is een harde stiel. Kris Peeters wist dat al een beetje van toen hij nog Unizo leidde en in die functie veel met ministers moest onderhandelen. Daarna mocht hij dat zelf ervaren als minister en vervolgens als minister-president toen hij zich te pletter liep met zijn gemeenschapsdialoog. Zijn eerste regeringonderhandelingen, een bokswedstrijd met vele rondes, liep wel goed af. Op het einde waren er bloemen. En felicitaties. Maar niet van iedereen. Politiek is een harde stiel.

Het is hem niet aan te zien, de vergelijking met George Clooney - weliswaar met bril - gaat nog altijd op. Minister-president Kris Peeters is wel blij dat de regeringsonderhandelingen achter de rug zijn. De adrenaline maakte dat hij weken lang zowat dag en nacht kon doorgaan. Maar het gaat niet in de kouwe kleren zitten. Hij is blij dat hij straks met vakantie kan vertrekken. Naar Italië.

Wat was het moeilijkste moment van het formatieberaad?

"In feite waren er twee heel moeilijke momenten. Het eerste was toen we moesten beslissen met welke partijen we de regeringsonderhandelingen zouden beginnen en dus ook de nieuwe regering zouden vormen. Tijdens mijn informatieperiode heb ik met de voorzitters van alle partijen gesproken. LDD en Groen! lieten meteen weten dat ze voor de oppositie kozen. CD&V, sp.a, Open Vld en N-VA wilden wel. Ik had dus de keuze uit een regering met drie dan wel vier partijen."

Federaal premier Herman Van Rompuy had liever een regering met vier. Of minstens een regering met Open Vld omdat die partij ook in de federale regering zit.

"Dat begrijp ik. Ik heb daar trouwens ook over gepraat met Herman Van Rompuy. Een regering met vier had het voordeel dat enkel de CD&V nodig is. Maar een regering met vier zou slecht zijn geweest voor de cohesie van de regering. En een slecht functionerende regering is slecht voor Vlaanderen en voor de partij die de minister-president levert, dus voor de CD&V. Een regering is méér dan een ideale formule voor één partij, een regering moet een team zijn. Ik was ook als de dood voor lange regeringsonderhandelingen. Met vier partijen zou dat ongetwijfeld het geval zijn geweest."

Met uw informateursnota wilde u blijkbaar Open Vld dwingen om zelf af te haken. Open Vld vroeg een verdubbeling van de jobkorting. U stelde voor om ze te halveren. Een provocatie.

"Nee. Tijdens mijn gesprekken met het maatschappelijk middenveld in voorbereiding van mijn informateursnota, stelde iedereen voor om de jobkorting te verkleinen."

Ook de werkgeversorganisaties?

"Absoluut. Ik zie de jobkorting als een dividend van de Vlaamse regering aan de Vlamingen. Wanneer een bedrijf winst maakt, geeft het een dividend. En geen dividend wanneer het slecht gaat. De Vlaamse regering moet besparen en dus geven we geen dividend. Wanneer het economisch opnieuw beter gaat, kunnen we de jobkorting misschien opnieuw veralgemenen."

Tijdens het laatste jaar van de legislatuur, net voor de verkiezingen.

"Ik doe niet aan mercantiele politiek."

U had liever een regering met drie. Uiteindelijk was het wel de N-VA die Open Vld dumpte.

"Dat zegt u. In dit verband heb ik het wel eens over een ijsberg. Men ziet de top. Maar onder water is er nog veel meer."

In feite zegt u dat u in samenspraak met N-VA de liberalen heeft gedumpt omdat ze niet zelf opstapten.

"Dat is uw conclusie. Men moet ook de verkiezingsuitslag respecteren. N-VA won, Open Vld verloor."

De sp.a verloor ook. En we hebben nu een centrum-linkse regering terwijl Vlaanderen in hoofdzaak centrum-rechts stemde. Respect voor de kiezer?

"Centrum-links, wie zegt dat? Het is logisch dat de verschillende partijen op hun toetredingscongressen het vooral hebben over wat ze binnenhaalden tijdens de onderhandelingen. Dit is geen centrum-linkse regering. Dit is wel een regering die de tering naar de nering zet. En een toekomstgerichte, sociale regering."

Welk was het tweede moeilijke moment?

"De vergadering van vorige week donderdag, toen Frank Vandenbroucke uren op ons zat te wachten in het Errerahuis terwijl de partijvoorzitters hier op het Martelarenplein zaten om afspraken te maken over de begroting, over waar we eerst zullen besparen en aan wat we ons geld zullen uitgeven wanneer er weer geld is."

Waarom moeilijk? Omdat Vandenbroucke daar alleen zat?

"Dat was niet leuk voor Frank. Het was toen echt moeilijk. Ik heb toen al mijn onderhandelingservaring in de weegschaal moeten gooien. Ik heb toen ook gependeld tussen de drie partijvoorzitters. Ze zaten hier allemaal op het Martelarenplein, maar wel in afzonderlijke zaaltjes. Eens op kruissnelheid gaan we 2 miljard euro op jaarbasis besparen. Doen we dat en evolueert alles normaal, dan is er tegen het einde van de legislatuur opnieuw een beleidsmargin van 1,4 miljard euro per jaar. Niemand bespaart graag. Maar geeft wel graag uit. Dan moet er getrancheerd worden. Overigens, van die 1,4 miljard euro geven we voorlopig slechts 1 miljard uit. De rest houden we achter de hand voor mocht de economie langzamer hernemen."

In het regeerakkoord en in de beleidsverklaring staan geen cijfers. Het parlement moet u blind vertrouwen geven.

"Dat is nooit het geval."

Toch wel.

"Nee."

Luc De Seranno, de woordvoerder van Kris Peeters, haalt het regeerakkoord en de regeringsverklaring van de Vlaamse regering Leterme er bij. Er staan gÈEn cijfers in. Kris Peeters heeft gelijk.

Staan die cijfers dan in de zogenaamde Atoma-schriftjes?

"Een begroting opstellen is de zaak van een regering en niet van regeringsonderhandelaars. In september komen we met de begroting 2010 en de meerjarenbegroting voor de rest van de legislatuur. Het zal vooral besparen worden. Maar in 2010 zullen we toch al voor 80 miljoen euro nieuwe maatregelen nemen. Dat geld gaat naar de wachtlijsten in de gehandicaptensector, tewerkstelling en kindertoeslagen."

En de hospitalisatieverzekering?

"Dat is pas voor later, nadat dit decreetaal is uitgewerkt. Dit hoeft niet veel te kosten."

Is die verzekering juridisch haalbaar?

"Specialisten zoals Johan Vande Lanotte en Danny Pieters zeggen dat we een juridische basis hebben om dat te doen. We zullen bij de uitwerking van het decreet wel heel zorgvuldig te werk moeten gaan."

Wat staat er eigenlijk in die Atoma-schriftjes?

"Die Atoma-schriftjes zijn een eigen leven gaan leiden omdat vroeger in die schriftjes afspraken stonden over politieke benoemingen. Wij hebben daar gÈEn enkele afspraak over gemaakt. Wat er dan wel in staat? Tijdens regeringsonderhandelingen worden heel veel grote en kleine zaken besproken en afgesproken. Zo hebben we bijvoorbeeld afspraken gemaakt over hoe we dit jaar nog 200 miljoen euro gaan besparen. Die afspraken staan niet in het regeerakkoord maar hebben we wel genoteerd."

Gaat de Vlaamse regering een belangenconflict invoeren tegen de federale begroting indien daar maatregelen in staan die behoren tot de bevoegdheid van de Vlaamse regering? Zoals het stedenbeleid.

"De federale regering trekt dit jaar 67 miljoen euro uit voor het stedenbeleid, vooral voor de veiligheid in de steden. Veiligheid is een federale materie. Een deel van dat geld komt uiteraard ook naar Vlaanderen. We zouden nu kunnen zeggen, we moeten dat geld niet. Maar zo dom ben ik nu ook weer niet, want dan gaat dat geld helemaal naar Wallonië."

Staat er in de Atoma-schriftjes ook iets over Brussel-Halle-Vilvoorde?

"Nee. We hebben daarover gÈEn enkele afspraak gemaakt om de heel eenvoudige reden dat de Vlaamse regering niet bevoegd is om het kiesdistrict te splitsen."

Juist. Maar vijf jaar geleden stond het wÈl uitgebreid in het regeerakkoord.

"De omstandigheden zijn gewijzigd. Ook ik ben tot andere inzichten gekomen nadat ik bot heb gevangen met mijn gemeenschapsdialoog. Ik noem dat voortschrijdend inzicht. Ook de N-VA is van tactiek veranderd. Zij hangen nu de zogenaamde Maddens-theorie aan: wachten tot de Franstaligen vragende partij zijn naar een staats hervorming."

Ook voor N-VA is er bij zijn in de regering belangrijker dan principes. Dat is nu bewezen.

"Principes zijn zoals rivieren, ze blijven nooit gelijk. Elke partij moet haar ideologie bewaken, maar ondertussen wel creatief en flexibel zijn om de gestelde doelstellingen te kunnen bereiken. Alles is constant in evolutie. Men moet daar rekening mee houden."

Hoe heeft u de portefeuilles verdeeld?

"Dat was een proces in drie stappen. Eerst hebben we het aantal ministers bepaald. Vervolgens hebben we de bevoegdheden verdeeld. Tot slot hebben de partijen hun ministers aangeduid."

Uiteindelijk zijn er 9 ministers.

"Er waren er die er meer wilden."

De sp.a wilde 11 ministers.

"Dat ga ik niet tegenspreken."

En de N-VA wilde liever 6 of 7 ministers.

"Nadat mogelijke aantallen in de pers waren verschenen."

Waar ging uw voorkeur naar uit?

"Negen. Minder is moeilijk, dan krijgt een minister zo veel bevoegdheden dat hij het nog amper aankan. Ik kan er van meespreken nadat ik de bevoegdheden van Geert Bourgeois overnam."

En hoe worden de bevoegdheden verdeeld?

"Er waren in principe twee methodes. In het regeerakkoord zijn er drie grote pijlers: de economische, de sociale en de ecologische. De eerste methode bestond er in dat de drie partijen ministers zouden krijgen met bevoegdheden uit de drie pijlers. De tweede methode was dat we de bevoegdheden van Open Vld verdeelden over de drie partijen. Het is uiteindelijk een combinatie van de twee geworden. Men kan altijd kritiek hebben op de manier waarop de bevoegdheden werden verdeeld. Maar het is ook zo dat de Vlaamse regering altijd collegiaal beslist. Is ÈÈn minister tegen, dan is er geen beslissing."

Had u inspraak in de aanduiding van de ministers?

"Neen. Dat is een zaak van de partijen."

Was u verrast met de keuze voor Philippe Muyters en Ingrid Lieten?

"Ja."

Wanneer wist u het?

"Ze hebben me in de nacht van vrijdag op zaterdag gebeld. Net voor ik de sms'jes van de kranten kreeg."

Er is veel kritiek op de keuze voor Lieten en Muyters. U heeft zich daar in het Vlaams Parlement kwaad om gemaakt.

"Er staat nergens geschreven dat enkel parlamentsleden minister kunnen worden. Partijen moeten kunnen kiezen voor sterke mensen, ook buiten hun fractie, in functie van hun bevoegdheden. De oppositie kreeg al eerder de kans om kritiek te formuleren. Het heeft geen zin die eindeloos te herhalen. Ingrid Lieten en Philippe Muyters zijn bekwame mensen. Ik zag het als mijn plicht als minister-president om hen in bescherming te nemen."

Frank Vandenbroucke is er niet meer bij. Want te lastig.

"Dat is de keuze van Caroline Gennez. Persoonlijk vind ik het wel jammer. Ik heb harde discussies gehad met Frank. Hij is een harde onderhandelaar die altijd gaat voor zijn idee en zijn overtuiging. Maar ik heb ook vijf jaar heel goed met hem kunnen samenwerken."

Welke rol heeft Steve Stevaert gespeeld bij de keuze van de ministers?

"Allemaal heel interessante vragen. Ook deze vraag moet u aan Caroline Gennez stellen."

Al felicitaties gehad van Yves Leterme?

Kris Peeters antwoordt niet meteen. Kijkt een beetje verveeld naar het plafond. Neen dus. Vrijdagochtend stuurde Kris Peeters uiteindelijk zelf een sms naar Yves Leterme om hem te feliciteren met zijn benoeming tot minister van Buitenlandse zaken. Waarop Yves Leterme een lange sms terugstuurde.

Uw eedaflegging bij koning Albert leek me ook al geen gezellige bedoening.

Bij premier Herman Van Rompuy kon er zelfs geen glimlach van af.

"Politiek is een harde stiel."

Zeg dat wel.

"Ik heb wel heel veel felicitaties gekregen van gewone mensen. Dat doet deugd."

En over twee jaar wordt u federaal premier.

"Ik blijf de volle vijf jaar en ik reken er op dat alle ministers vijf jaar blijven. Ik weet dat jullie dat moeilijk kunnen geloven. Toch is het zo. Trouwens, waarom zou ik weggaan? Het politieke zwaartepunt verschuift van de Wetstraat naar het Martelarenplein."

Eric DONCKIER

Paul GEUDENS

"Men moet ook de verkiezingsuitslag respecteren. Daarom de N-VA"

"Het politieke zwaartepunt verschuift van de Wetstraat naar het Martelarenplein"

